

Ohje potilaalle

Piilevän tuberkuloosi-infektion hoitoarvio elinsiirtoa suunniteltaessa

Mikä tuberkuloosi on?

Tuberkuloosi on *Mycobacterium tuberculosis* -bakteerin aiheuttama sairaus, joka ilmenee yleisimmin keuhkoissa mutta sitä voi olla myös muualla elimistössä. Tuberkuloosi tarttuu hengitysilman välityksellä. Taudista paranee lääkehoidolla ja Suomessa tutkimukset ja hoito on maksuttomia. Tuberkuloosi on edelleen yleinen tauti monissa maissa. Suomessa siihen sairastuu yli 200 henkilöä vuosittain.

Mikä on piilevä tuberkuloosi-infektio?

Tuberkuloositartunnan jälkeen tuberkuloosibakteereja on uinuvana elimistössä, jolloin puhutaan piilevästä tuberkuloosi-infektioista. Tällöin henkilö on oireeton eikä tartuta tautia. Tartunnan saaneista henkilöistä, joiden immuunipuolustuskyky on normaali, noin yksi kymmenestä sairastuu tuberkuloosiin elämänsä aikana. Immuunivastetta heikentävät sairaudet ja lääkkitykset lisäävät sairastumisen riskiä.

Miksi piilevän tuberkuloosi-infektion selvittäminen on tärkeää ennen elinsiirtoa?

Sairaus itsessään ja elinsiirron vuoksi käytettävät lääkkeet heikentävät elimistön immuunivastetta. Jos olet saanut tuberkuloositartunnan (tiedossa tai tiedostamatta), se voi aktivoitua sairaudeksi elinsiirron jälkeen. Elinsiirtopotilailla tuberkuloosin sairastumisen riski on moninkertainen muuhun väestöön verrattuna. Elinsiirron jälkeen tuberkuloosin oireet voivat olla moninaisia ja siten diagnoosi voi viivästyä. Tuberkuloosin hoito on myös haasteellisempaa, koska lääkkeitä voi tulla sekä haittavaikutuksia että yhteisvaikutuksia elinsiirtolääkitysten kanssa.

Jos sinulla todetaan piilevä tuberkuloosi-infektio, siihen voidaan antaa lääkehoito, joka ehkäisee sairastumista elinsiirron jälkeen.

Miten piilevän tuberkuloosi-infektion hoitoarvio tehdään?

Sinulle tehdään riskitekijöiden kartoitus, oirekysely, keuhkojen röntgenkuvaus ja IGRA (Interferon Gamma Release Assay) -veritesti. Lääkäri tekee hoitopäätöksen kokonaisarvion perusteella.

Miten piilevää tuberkuloosi-infektiota hoidetaan?

Hoidossa käytetään 1-2 lääkkeen yhdistelmää ja hoito kestää 3-9 kuukauden ajan valitusta lääkehoidosta riippuen. Lääkkeet otetaan päivittäin ja hoito on tartuntatautilain mukaan ilmaista. Mikäli elinsiirto tehdään lääkehoidon aikana, sitä voidaan jatkaa siirron jälkeen.

Mikä on hoidon teho?

Läákehoidolla voidaan estää tuberkuloosin aktivoituminen 60-90%:lla täysimittaisen hoidon saaneista. Terveystilan seuranta mahdollisten tuberkuloosioireiden varalta on tarpeen myös hoidon jälkeen.

Minkälaisia tuberkuloosin oireet ovat?

Tuberkuloosin tyypillisimpiä oireita ovat yli kolme viikkoa kestävä yskä ja keuhkoista nouseva ysköslima. Liman seassa voi näkyä veriviiruja. Sairastunut voi kuumeilla, laihtua, tai hikoilla öisin. Yleistila ja ruokahalu saattavat heiketä. Oireet voivat olla lieviä ja kehittyä hitaasti viikkojen kuluessa.